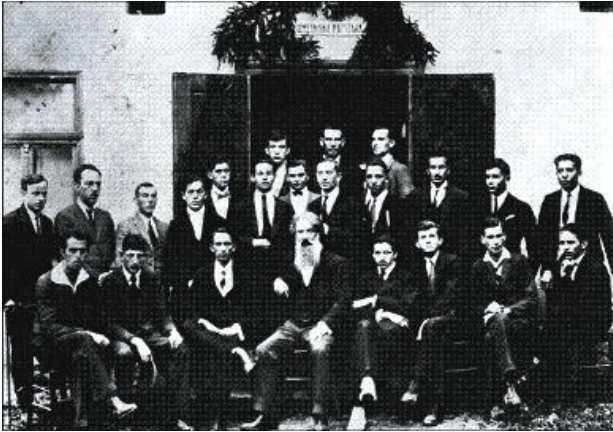

Novomeška pomlad

Na jesen 1920 so se v Novem mestu zgodili kulturni in umetniški dogodki izjemnega pomena za kulturnozgodovinsko, umetniško in ne nazadnje za zgodovinsko preteklost našega mesta in njegovih znamenitih osebnosti.

(Slika: Ob otvoritvi Prve pokrajinske umetnostne razstave v Novem mestu 1920, Foto: Gvido Dolenc)

Gre za I. pokrajinsko umetniško (likovno) razstavo, ki je bila odprta od 26. septembra do 11. oktobra 1920 v Vindišerjevem salonu v Kandiji, kjer so se pod pokroviteljstvom Riharda Jakopiča predstavili mladi likovniki Božidar Jakac, Marjan Mušič, Ivan Cargo, Zdenko Skalicy in drugi.

Sledil je glasbeni popoldan na gradu Kamen, kjer je muziciral nadarjeni Marij Kogoj, pela pa domačinka Zdenka Zikova, članica ljubljanske opere.

V Narodnem domu, zgrajenem leta 1865, prvem na slovenskih tleh, pa je bil literarni večer avantgardističnega pesnika Antona Podbevška in pesnika Mirana Jarca. V družbi s kritikom Josipom Vidmarjem, slikarjem Franom Tratnikom so sledile burne razprave o umetnosti, njenem bistvu in pomenu za človeka in družbo.

Novomeška pomlad, s katero poimenujemo te novomeško krajevno in časovno določene dogodke, ki so se zgodili 26. septembra 1920 in se zaključili z zaprtjem razstave 11. oktobra, se je zatem novembra preselila in ponovila v Ljubljani.

Novomeška pomlad ima večplasten pomen:

- kulturne in umetniške slavnosti, prirejene 26. septembra 1920 v Novem mestu,
- duhovno in ustvarjalno gibanje novomeške mladine v letih po prvi svetovni vojni,
- nepogrešljiv začetni del duhovnega preroda slovenske umetnosti po prvi svetovni vojni,
- Novomeška pomlad je kot kulturno in umetniško dejanje sočasna z istodobnimi tedanjimi,
- dogodki v evropski umetnosti.

Upošteva vse to je novomeška pomlad izjemna duhovna, kulturna in umetniška dediščina Novega mesta in njegovih znamenitih osebnosti, ki pomeni v slovenskem prostoru sam začetek in izvir slovenske avantgarde v umetnosti s Podbevškovimi Žoltimi pismi in pesniško zbirko Človek z bombami, temeljni kamen in izhodišče za ves nadaljnji razvoj slovenske avantgardistične in modernistične literature in umetnosti, ki je prevetrila slovensko literarno-umetniško ozračje in Slovence postavila v štrik z drugimi evropskimi narodi.

Protagonisti novomeške pomladi Jakac, Mušič, Podbevšek na svojih umetniških oz. strokovnih področjih presegajo tudi državni pomen. Jakac je postal član evropske akademije umetnosti, Mušič je bil član UNESCO-ve komisije za zaščito spomenikov, Podbevšek je eden od srednjeevropskih pesnikov avantgardistov v četverkotniku Berlin-Dunaj-Ljubljana-Budimpešta.